

Művészettörténet fotós
csoport
11 - 15. tétel

11. tétel

- **A klasszicizmus/neoklasszicizmus és a romantika művészete. Kiemelkedő alkotók munkásságán keresztül mutassa be a XVIII. század végén és a XIX. század derekán Európában uralkodó klasszicizmus/neoklasszicizmus és romantika képző-művészetét! Ne feledkezzen meg a korszak magyarországi művészetének ismertetéséről sem! Mutassa be az építészet új feladatait, a „neostílusok” és az eklektika jellemzőit, és térjen ki az ipari építészet kezdeteire is!**

- **A klasszicizmus** a 18. század második felétől a 19. század közepéig uralkodó stílustörténeti korszak és korstílus. A múlt, főként az ókori görög-római alkotásokban megvalósuló eseményeket, szabályokat, hagyományokat tartja követendő példának. Mindenhonnan Rómába sereglettek a művészek, mert meg akarták ismerni az „antik világ”, vagyis az ókori görög és római kultúra fennmaradt emlékeit. Európában az ókori, antik művészetet felelevenítő klasszicista stílus lett a divat.
- **A neoklasszicizmus** néven két jelenséget ismer a művészettörténeti irodalom: a két világháború közti, avantgárddal szembeforduló, a klasszicizmus elveit valló irányzatot és a 19. századi historizmus egyik ágát. Mindkettő lényege a klasszikusra való törekvés, a klasszicizmus elveinek feltámasztása. Főbb jegyei: a hagyományokhoz kötődés, a tényszerűség, a realiztikusság.
- **A romantika** egységes korstílus, ami több művészeti ágra együttesen terjedt ki. Kialakulásának időszaka a 18. század vége, virágkora a 19. század első fele, a század második felében a késő romantika és a romantikából kiinduló irányzatok voltak jelentősek. Csaldónak a felvilágosodás eszméit megtagadó forradalomban (és annak eszméiben): nem hozott korábban a ráció sem megoldást, közben az egyházból is kiábrándultak, elvesztették a felvilágosodás optimizmusát, jellemző az illúzióvesztés, kiábrándultság.
- **Az eklektikus (historizáló) építészet** különféle korok [stíluselemeiből](#) válogatnak, [neostílusokat](#) alkotva. A legjellemzőbb a [reneszánsz](#), a [barokk](#), a [gótika](#) és a [román](#) építészet elemeinek használata, valamint az [orientális elemek](#) megjelenése. A historizáló épületek, bár formajegyeik korábbi történelmi korszakokra utalnak, saját koruk funkcióinak feleltek meg, korszerű építési technológiával és szerkezetekkel.

- **Építészet:** A klasszicizmus főleg az építészetben alkotott maradandót. Uralmát az is biztosította, hogy a 19. század első felében a meginduló kapitalista gazdasági fejlődés új feladatokat támasztott az építészek elé. A polgári megrendelőknek kiválóan megfelelt a klasszicizmus puritánsága, könnyen áttekinthető alaprajzi rendje, térosztása. Az építészetben az egyenes vonalak, a tiszta és egyszerű alaprajz, a vízszintes tagoltság és a szigorú arányok váltak jellemzővé. Az épületeken antik jellegű díszítőelemeket, oszlopokat, timpanont találunk. (pl.: Andrej Nyikiforovics Voronyihin – Szentpétervár: kazanyi székesegyház)

- Egész Európában az antik templomok mintáját követték, függetlenül attól, hogy mit építettek, templomot, tőzsdepalotát, múzeumot vagy színházat. Ezzel a stílussal kezdődik az építészeti historizmus. Az épületek arányosak, harmonikusak, de nem funkcionálisak. Ekkor épült Párizsban a rómaihoz mindenben hasonlító Panteon, majd a római diadalívek mintájára a Carousell és a Place de Gaulle téri Diadalív is. Ebben a stílusban épült a londoni British Museum, a washingtoni Capitolium.

Pntheon Párizs

Diadalív Párizs

British Museum

Kapitólium

- **A klasszicista építészet Magyarországon:** Egy kicsit később kezdett kibontakozni, mint az Európa nyugati felén jelentkező klasszicizmus. A Magyar Királyság építészetében a 19. század elejétől az 1850-es évekig volt uralkodó ez a stílus. A magyarországi klasszicista építészet kiemelkedő alakjai Hild József és Pollack Mihály. Legfontosabb alkotása a Magyar Nemzeti Múzeum. A kor egyházi építészetének kiemelkedő emlékei az esztergomi bazilika, az egri főszékesegyház és a debreceni református nagytemplom. A reformkor idején megerősödő köznemesség és városi polgárság építkezéseinek ma is számos emléke áll: megye- és városházák, más középületek, lakóházak, kúriák, villák és kastélyok. A tájképi kertekkel ölelt magyar klasszicista kastélyok szép példái a dégi Festetics-kastély, a lovasberényi Cziráky-kastély, a csákvári Esterházy-kastély(Fellner Jakab)

Nemzeti Múzeum

Esztergomi Bazilika

Egri Főszékesegyház

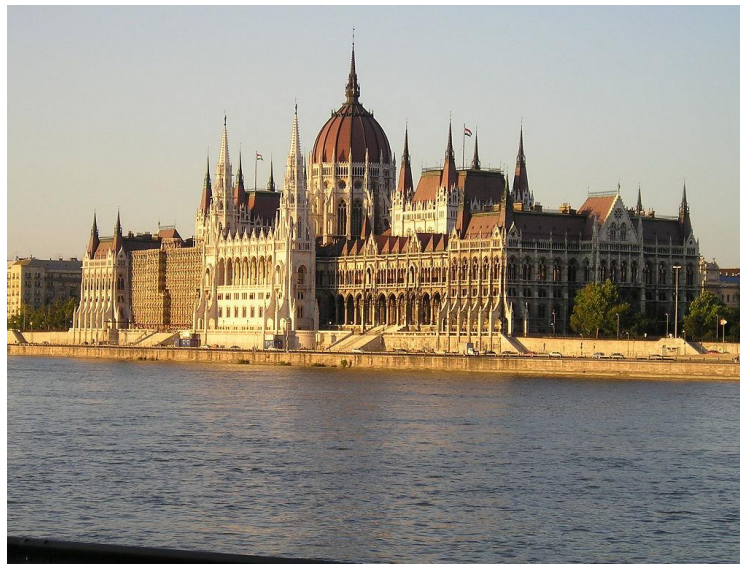
Debreceni Református Nagytemplom

Festetics kastély, Dég.

Eklektikus épületek

Neogót

Országház. Steindl Imre. 1885-1904. Az épületen minden elem gótikus, a [kupolát](#) és barokkos alaprajzot kivéve.

Neoromán.

Szeged Fogadalmi Dóm. 1914-1930 Schulek Frigyes terveit módosította Foerk Ernő. Építését az [újabb árvizektől](#) való megmenekülésért fogadalomból, [1880. november 28-án](#) határozták el a szegedi városatyák.

Neoreneszánsz
Szent István bazilika. Buda. Ybl
Miklós

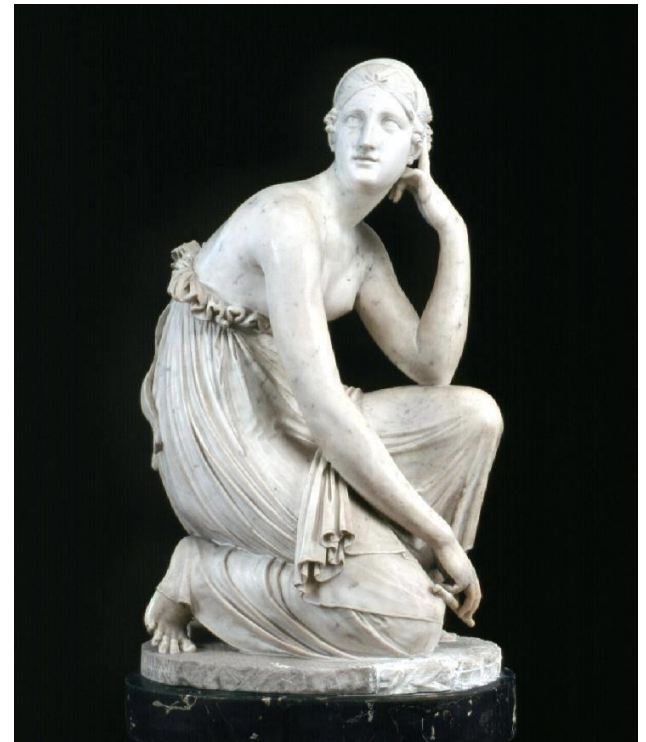

Neobarokk
Wenckheim palota Meinig Artúr
(Szabó_Ervin_Könyvtár), [neoreneszánsz](#) elemekkel tarkítva.
Megjelenik benne a [rokokó](#) és a [biedermeier](#).

- **Klasszicista szobrászat:** szintén az ókori klasszikus műveket tekintették mintaképül, s örök szépségű alkotásokat akartak létrehozni. Az arányok harmóniájára, a felület gondos kidolgozására törekedtek. Fő témájuk a görög-római mitológia lett, valamint művészek, politikusok mellszobrainak készítése római mintára. A meztelen test természetessége, dísztelen egyszerűsége érvényesül.

Antonio Canova: XIII. Kelemen pápa síremléke (1783-1792; Szent Péter templom; Vatikán)

Ferenczy István: Pásztorlányka (1820-22, fehér márvány, 94 cm)

- A romantika szobrászata a nemzethez és főleg a szabadságeszményhez való kötöttségével már eltávolodott a klasszika személytelen és többnyire időtlen tartalmától. A heroizálás minden területre kiterjedő igényével és a polgári társadalom különféle eszményeinek dicsőítésével kapcsolatos a köztéren elhelyezett emlékműszobrászat gazdag virágzása. Az eszmei igényen kívül a városrendezési szempontok is megkívánták egy nagyméretű szobornak hangsúlyt adó, léptéket megszabó szerepeltetését. Így válik a köztéri szobrászat az egész XIX. század jellegzetes műfajává. **Francois Rude**: A Háború géniuszának feje a Marseille-csoportról

François Rude, La Marseillaise

- **Francois Rude**: A Háború géniuszának feje a Marseille-csoportról

- A klasszicista festészet mivel az ókorból nem maradtak fenn képek és nagyon kevés antik freskót ismertek, a szobrokat utánozta. A klasszicizmus első jelentős festőegyénisége **Jacques Louis David** (1748–1825), aki később Napóleon kedvelt festője lett.

Jacques-Louis David: *Horatiusok esküje*
(1784; olaj, vászon; 330 x 425 cm.)

Barabás Miklós: *Galambposta* (1843; olaj, vászon; 106 x 84 cm)

Barabás Miklós az első nálunk, aki megélt festészetéből, ennek több műfaját és technikáját is gyakorolta. Főként arcképeket festett, illetve metszett. Az 1848-as eseményeket előkészítő szellemi életnek szinte minden szereplőjét megörökítette, ha nem festményben, akkor litográfiában. A litografált képmellékletek ekkor kedvelt és megkívánt tartozékai voltak a folyóiratoknak. Ezek révén Barabás művészete és az ábrázoltak személye népszerűvé vált. Bensőséges hangulatú, főleg a fej és az arc ábrázolásában gondos kidolgozású, finoman idealizált arcképei dekoratív elhelyezésben ábrázolják a modellt.

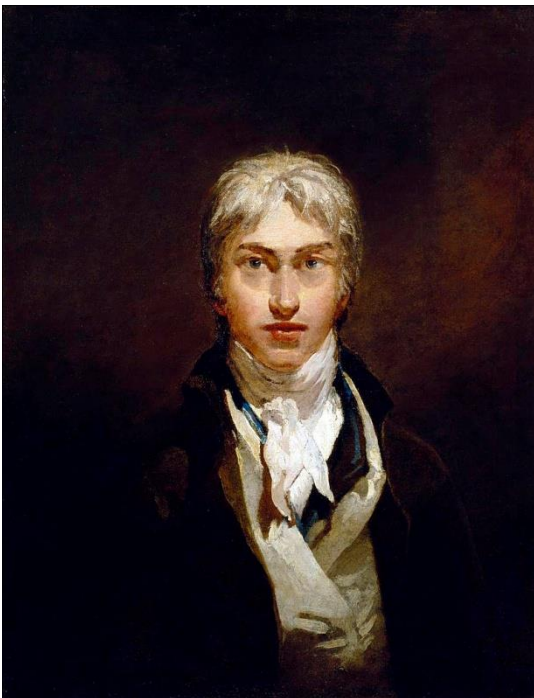
- **William Turner** [1775](#) -
- Az angol romantika egyik utolsó képviselője, akinek varázslatos [akvarell tájképeit](#) ([plein air](#) stílusban) már a [realizmus](#) előfutárának tekintik. Munkáit már fiatalon bemutathatta. Életét a művészetnek szentelte, és különbözvén más, korabeli művészeketől, pályáját valamivel nagyobb siker kísérte, mint sok más kortársáét.
- 15 éves volt, amikor óriási elismerésben részesült: az egyik képét bevették a [Akadémiára](#). 18 évesen saját stúdiója volt. 20 éves sem volt, amikor már rajzainak másolatait is megvették. Hamar kivívta az Akadémia elismerését, így [1802](#)-ben, 27 évesen az Királyi Akadémia teljes jogú tagjává választották. Festménygyűjteményét hazájára hagyta örökül, és a hátrahagyott jelentős vagyonával remélt támogatást nyújtani az általa „hanyatló művészetnek” becézett irányzatnak.

A Karthagói birodalom hanyatlása

A móló Calais-nál.

A Tremeraire hajó utolsó útja

Eső, gőz és sebesség. A nagy nyugati vasút.

Önarckép.

- **Francisco Goya y Lucientes (1746–1828)** egyike a legösszetettebb egyéniségeknek. Fontos képviselője a kor minden áramlatának, de egyiknek sem kizárólagosan. Embertípusokban, a lelkialkatok különféleségében már a 19. század egész festészetének problémaköre jelentkezik nála.

A napernyő

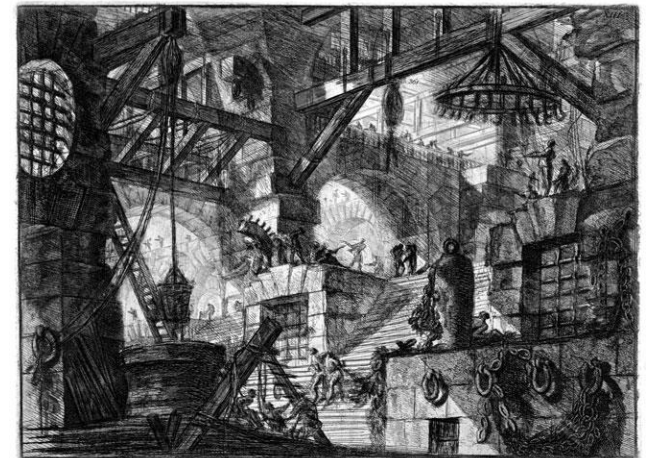
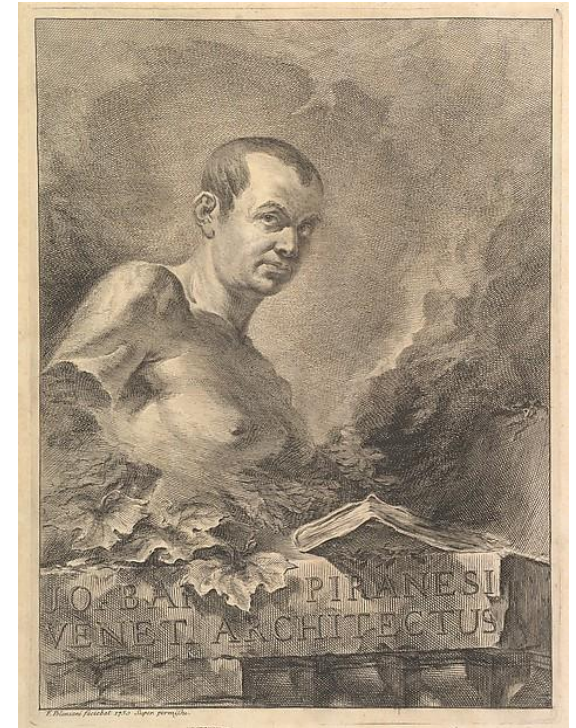
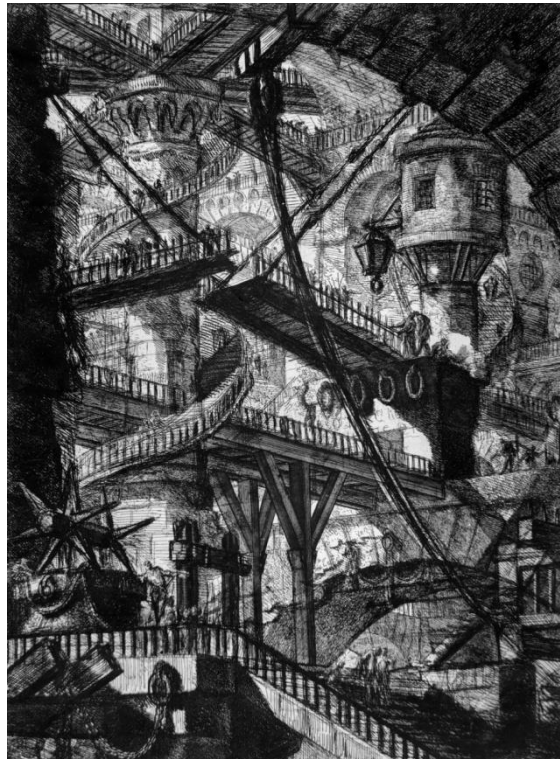

Vízfordó lányka

Saturnus

Giovanni Battista -
másképpen - **Giambattista**
Piranesi ([Moglio](#), [1720.](#)
[október 4.](#) - [Róma](#), [1778.](#)
[november 9.](#)), itáliai
rajzművész, rézmetsző,
építész; művészet-elmélettel is
foglalkozott. Az ókori Róma és
környéke épületeit ábrázoló
nagy méretű rajzaival
öregbítette Róma hírnevét,
ösztönözte a klasszikus
korszak régészeti kutatását és
a klasszicista stílusirányzat
kialakulását. Piranesi magán-,
illetve családi életével külön
jóformán nem foglalkozik a
szakmai irodalom. Mozgalmas
és sikeres szakmai-, művészi
pályafutása nyugodt családi
háttérrel sugall. [Laura Piranesi](#),
[Francesco Piranesi](#) és [Pietro](#)
[Piranesi](#), apjukhoz hasonlóan
szintén ismert és sikeres
művészek voltak. Ez is
jelzésértékű lehet arra, hogy a
család magánéletében a
művészet és kultúra
mindennapi jelenlétnek
számíthatott.

A kor egyik legsikeresebb, utólag alábecsült, majd lassan ismét felfedezett festője, **Lawrence Alma-Tadema**

A Calmady gyerekek

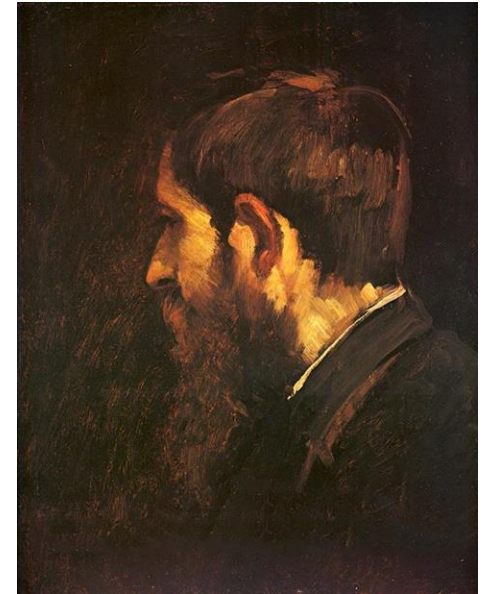
A Coign of Vantage

12. Tétel

A realizmus stílusáramlata a XIX. század derekán. Mutassa be a realizmushoz kapcsolható legjelentősebb törekvéseket és művészeket Franciaországban! Mutassa be Munkácsy Mihály művészetét!

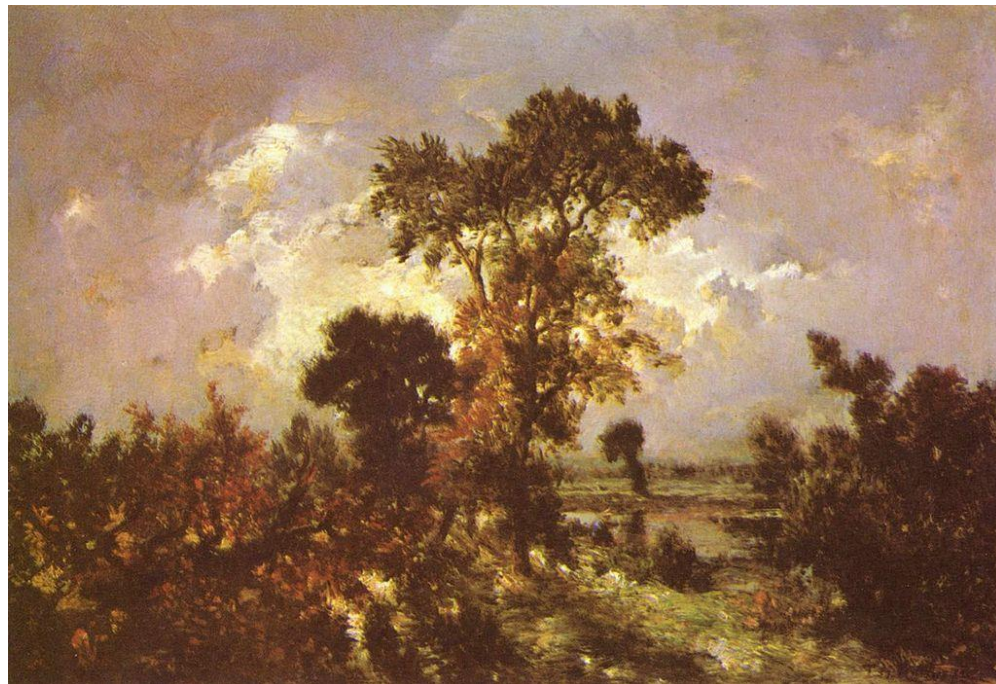
A realizmus a 19. század közepén kialakult, a valóságnak átfogó, hű, és a jellemző vonásokat kiemelő ábrázolására törekvő művészeti, irodalmi irányzat.

- A romantika virágkorában született, a polgári, kapitalista társadalomból való kiábrándulás a forrása. Az 1850-1870 közötti két évtized a realizmus diadalának a korszaka. A lényegi összefüggések sűrített kidomborítása céljából elkerüli a véletlenszerű elemeket, és mondanivalóját tömöríti.
- A tájfestésben részletmentesen, összefogott ecsetkezeléssel, nagy egységekben adja vissza az eléje táruló valóságot, és gondja van a belső lényeg érzékeltetésére is. Mindennapi élet objektív bemutatása. Egyszerű emberek, kőtörők, parasztok, kétkezi munkások jelennek meg, mint társadalmi osztályuk jellegzetes képviselői.
- Történelmi háttér: Ekkor vált a kapitalizmus világrendszeré. Megjelentek a kis- és nagyvállalatok, a túltermelési válságok és a harc a piacért. A nagyipari termelés a világ minden részén gyökeret vert, és ennek következtében az életforma is gyökeresen átalakult, megnőtt a társadalmi mobilitás (mozgás egyes rétegek, osztályok között).
- Eszmei háttér: A realizmus eszmei hátterét egyrészt a természettudományos beállítottságú pozitívista filozófia (pl.: Darwinizmus), másrészt a metafizikus beállítottságú akarat- és életfilozófiák.

Paál László Önarckép

- **Barbizoni iskola: Egy új nemzedéket képviseltek, a francia realista tájképfestők első nemzedékét. Fő törekvésük a természet tanulmányozása, megismerése volt. Kitérni a műtermek világából, a természetben festeni, a szabadban, bensőséges hangulatú képeket. Az addig uralkodó akadémizmustól akartak elhatárolódni. Stílusukra jellemző volt a kompozíció szigorúsága, az aprólékos kidolgozás, a fényképszerű pontosság. Témájukat főleg a természet adta, de nem zárkoztak el a historikus, vallásos, bibliai és a legendák témáitól sem. Lényeg, hogy minden érdekes a megörökítésre, azt festették, ami körülvette őket. Stílusuk nem volt forradalmian új, színeik borongósak, gyakran képeiket szürkés, barnás fátyollal árnyalták.**

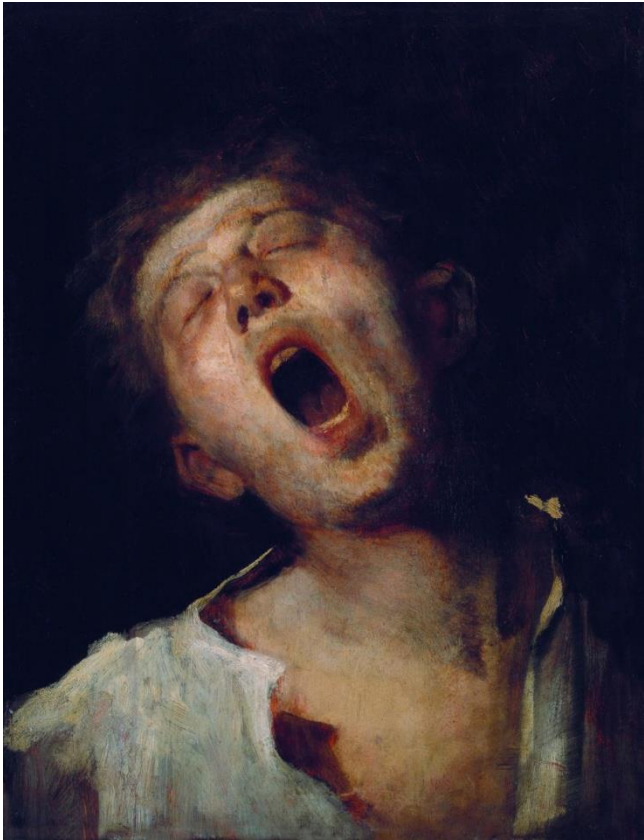
Theodore Rousseau tájképe

Jean-François Millet ([Gruchy, 1814. október 4.](#) – [Barbizon, 1875. január 20.](#)) francia festőművész, a [19. századi](#) realizmus nagy mestere. A [barbizoni iskola](#) csoportjában ő az emberfestő, aki a [19. századi](#) hagyományos [francia paraszti](#) élet mindennapjainak megörökítője. Elkapta még a nagy változások előtti pillanatokot, nagyra becsülték ezért művész utódai, köztük [Vincent van Gogh](#), majd [Salvador Dalí](#) lelkesedtek érte. Saját tájképfestészetével is új szemléletet adott, mindig úgy fessen a művész, hogy lássa azokat az embereket, akik a tájhoz tartoznak, vagy nézik azt a tájat. Millet számára a szépen megművelt föld éppen olyan megnyugtató és derűs látvány volt, mint a vadon nőtt erdő, mező, virág vagy a tenger.

- **Munkácsy Mihály: A kritikai realizmus egyik legjelentősebb képviselője.** Édesapja Lieb [18. század](#) elején [Magyarországra](#) költözött [bajor](#) hivatalnokcsaládból származott,^[*2] [római katolikus](#) vallású sőtiszt volt Munkácson, később [Ung](#) és [Bereg](#) vármegyék táblabírája. Édesanyja az [evangélikus vallású](#) nemesi származású greifenbergi Reök Cecília volt. Fiatalon elvesztette szüleit [Békéscsabára](#) került anyai nagybátyjához, [Reök István](#) ügyvédhez. Ő Lang György [békéscsabai](#) asztaloshoz adta, inasnak. A véletlen összehozta Szamosy Elek festővel. Majd Budapestre került, aztán **Bécsben, majd Münchenben tanult, később Düsseldorfban, majd Párizsba költözött. Párizsban festett képeit a francia kritika támadta, ami elbizonytalanította. Elfordult a népi témáktól és nagyméretű vallásos képeket festett. Szalonképeivel nagy népszerűsége tett szert. Festészetének legjelentősebb alkotásait az impresszionizmus hatása alatt, ezután hozta létre. Az első olyan magyar művész, aki a romantikus historizmus külsőleges emberábrázolásaival szemben a valóság mély átérése alapján festett. Nagy hatást gyakorolt kortársaira. és a későbbi magyar festőnemzedékre.**

Ásító inas

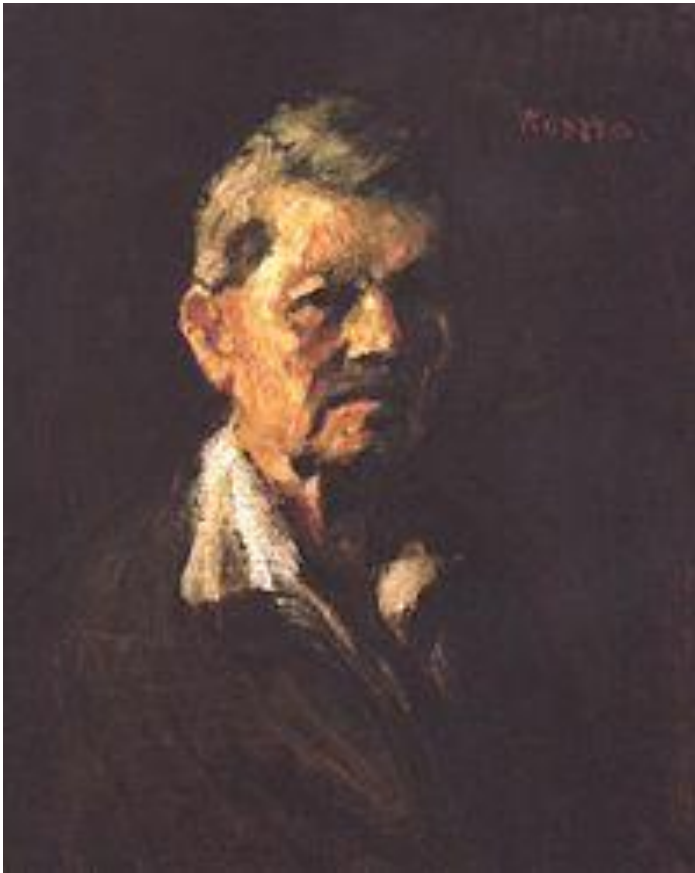

Ecce Homo

A zongoralecke

- **Munkácsy utódait a XX. század elején működő „alföldi festők”-ben találhatjuk meg.**
- (Mo.-i realizmus festői pl.: Mednyánszky László, Szolnoki Művésztelep: Fényes Adolf,

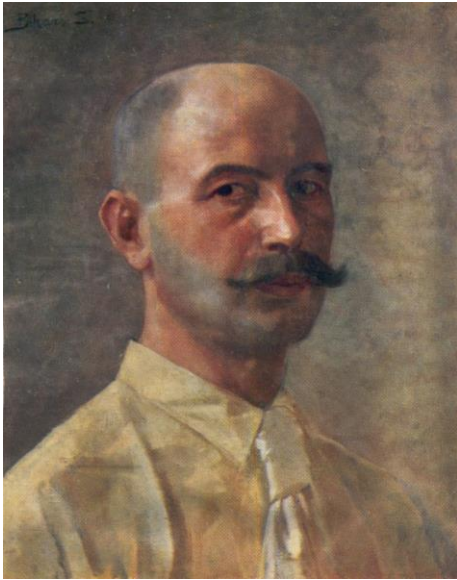

Önarckép

Tengeritörők

Koszta József A [Müncheni](#) Akadémia án tanult.Hazatérte után a [Benczúr Gyula](#) Mesteriskola növendéke volt. Neves festők irányítása alatt képezte magát, [Lotz Károly](#) és [Székely Bertalan](#) voltak a tanárai. Sajátos Mágikus realista, posztimpresszionista és expresszionista stílusban festett.

Önarckép

Csónakázás a Zagyván

- Bihari Sándor
- [Székely Bertalan](#) mintarajziskolájában képezte magát. 1876-ban Bécsbe költözött, ahol munka mellett látogatta a Képzőművészeti Akadémia előadásait. 1878 és 1879 közt az Akadémia rendes növendéke volt. 1883-ban [Párizsba](#) ment, ahol tanulmányokat végzett, közben a [Louvre](#) festményeit másolta műkereskedőknek. 1890 és 1891 között festőiskolát vezetett. Párizsban megismerkedett az [impreszionizmus](#) és a [plein air](#) irányzattal, ami későbbi munkásságának meghatározó eleme lett. Miután visszatért [Magyarországra Szolnokon](#) dolgozott, [Deák-Ébner Lajosnál](#). Szolnoktól később sem vált meg, alapító tagja volt a [Szolnoki Művésztelepnek](#).

Programbeszéd

A Szolnoki Művésztelep

[August von Pettenkofen](#) osztrák festő az [1848-49-es szabadságharc](#) idején, mint hadi-rajzoló járt Magyarországon. 1851-ben járt először Szolnokon, és ettől kezdve újra és újra visszatért. Lenyűgözte a táj az itt élő emberek, hírért vitte Európa szerte, és hozta a külföldi, és magyar festőket is. Az [1870-es években](#), már olyan neves festők jártak Szolnokra rendszeresen, mint [Deák-Ébner Lajos](#), [Aggházy Gyula](#), [Bihari Sándor](#), [Böhm Pál](#), [Mednyánszky László](#), [Tölgyessy Artúr](#). A század végére már erős igény mutatkozott arra, hogy művészek összefogásával egy állandó telep jöjjön létre.

[1899. október 13-án](#) a minisztériumhoz benyújtották tervezetüket, amit hamarosan elfogadtak, -(1899-ben a vármegye főispánja, [Lippich Gusztáv](#) is fölkarolta az elgondolást és lelkes támogatójává vált)- ekkor már csatlakozott az itt alkotókhoz [Olgyay Ferenc](#), [Mihalik Dániel](#), [Szlányi Lajos](#), [Hegedűs László](#), [Boruth Andor](#), [Katona Nándor](#), [Pongrácz Károly](#), [Vaszary János](#), [Kernstok Károly](#), [Fényes Adolf](#) is, a korszak jeles festőművészei. [1901. április 28-án](#) Szolnokon megalakult a Művészeti Egyesület, feladata, hogy megépíttesse a műtermi házakat és irányítsa a művésztelep életét. A szolnoki művésztelep a régi szolnoki vár helyén épült fel, kevesebb mint, két év alatt, két épület 12 műteremlakással. Az ünnepélyes átadás [1902. június 29-én](#) volt.

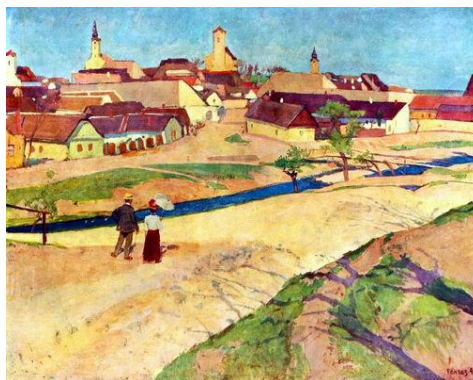
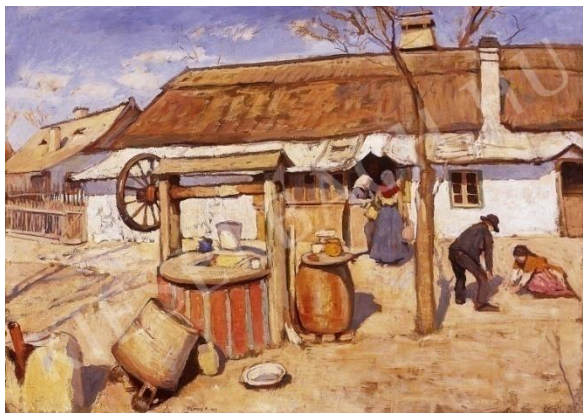
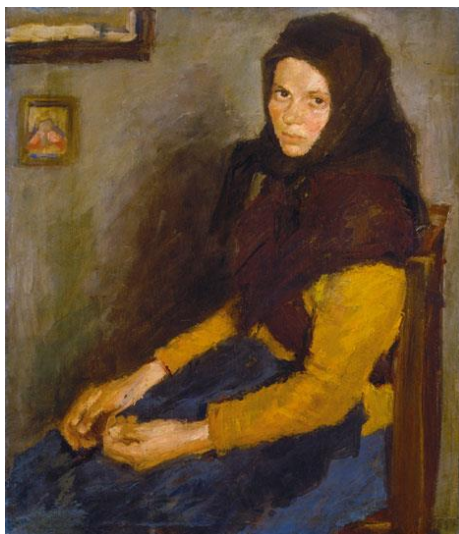
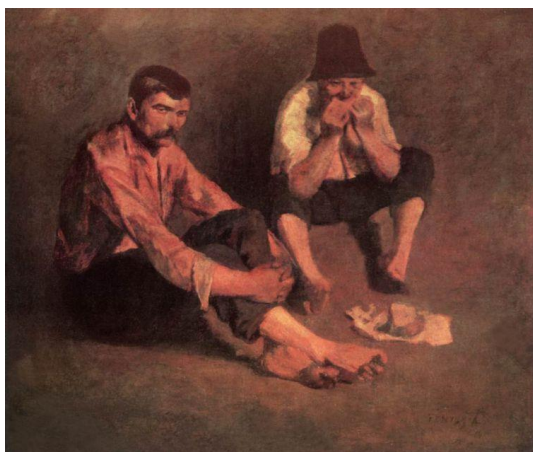

Pettenkofen: cigány lány gyermekével.

Pettenkofen A szolnoki piac

- [1912](#)-től kezdve a szünetidőben a [Magyar Képzőművészeti Főiskola](#) növendékei is tanulmányokat folytattak itt. Az emberábrázolást [Fényes Adolf](#), a tájfestést [Szlányi Lajos](#), az állatfestést [Zombory Lajos](#) oktatta. Az [első világháború](#) visszafogta a telep működését, de hamarosan újra megindult az élet. Olyan neves, festők jöttek Szolnokra, mint [Vidovszky Béla](#), [Zádor István](#), [Aba-Novák Vilmos](#), [Chiovini Ferenc](#), [Istókovits Kálmán](#), [Pólya Tibor](#), [Pólya Iván](#), [Patai Mihály](#), [Bernáth Aurél](#), [Mattioni Eszter](#), [Kerényi Jenő](#), [Borbereki-Kovács Zoltán](#), [Gáborjáni Szabó Kálmán](#), akik az [1930-as évek](#) meghatározó egyéniségei voltak.

Fényes Adolf kritikai realista festőként indult, Szolnokon fokozatosan posztimpresszionista festővé vált.

- 19. században a látványelvű festészetnek volt néhány „mellékága” is.

Historizmus.

A kései romantika jellegzetes műfaja. Történelmi jeleneteket festettek.

Akadémizmus

A barokk és a realizmus között mozgó, kissé modoros festészet.

Biedermeier.
Kispolgári
romantikával átítatott
klasszicista festészet.

Zsánerfestészet.
Idillikus életképek.

13. tétel

- **Az impresszionizmus művészete. Ismertesse az impresszionizmus legjelentősebb művészeinek életművét! Mutassa be a mozgalom történetét, az impresszionista művészek által kedvelt témákat, és térjen ki az irányzat formanyelvének jellemzőire is!**
- **Az impresszionizmus elnevezés az „impresszió”, azaz „benyomás” szóból ered, amelyet az 1870-es években kezdtek alkalmazni a francia művészetkritikában a festészettel kapcsolatban.**
- Az impresszionizmus a 19. század utolsó harmadának legnagyobb hatású művészeti mozgalma. Az impresszionista stílus nem volt olyan jellemző korstílus, mint a barokk vagy a reneszánsz, hiszen ezek a művészet minden ágára hatottak. Az impresszionizmus leginkább a festészet, a zene és az irodalom, kis mértékben a szobrászat stílusa.
- Az impresszionizmus története egy nem impresszionista festő működésével kezdődik. Édouard Manet volt az, aki munkásságával, újszerű látásmódjával utat mutatott fiatalabb festőknek. Felfedezte, hogy a vizuális jeleknek megvan az önmagában megálló rendje. Manet a színekre épít, a térhatást a kromatikus elemekkel hangsúlyozza. Mindkét mű nagy feltűnést keltett az akkor induló impresszionista festők között, bár a művész akkor még nem vállalt közösséget velük. Sohasem dolgozott az impresszionizmus munkamódszerével, és szívesen használt feketét. Utolsó éveiben születtek azok a festmények, amelyek az impresszionizmus hatását mutatják.

- **Jellemzői:**

- -a fény, a levegő, a valór (a színek telítettsége), a reflexek (visszatükröződő színek) (Már Leonardo megfigyelte a tükröződések, illetve a kontrasztok színmódosító hatását. Trattato della Pittura) „A testek sohasem mutatkoznak meg teljesen természetes színükben.” – írta. (206. o.)
- -a lokálszínek (a tárgyak felületi, helyi színei) kis színterületekké esnek szét
- -a látvány friss, közvetlen rögzítése a cél
- -kiegészítő színek: minden szín kiegészítő színével színezi a környezetet, az árnyék is színes, a zöld és vörös, a lila és a sárga, a narancs és a kék egymás kiegészítő színei
- -a palettán való keverést felváltja az optikai keverés (a szemünkben állnak össze színekké az egymás mellé helyezett kisebb színterületek, ecsetvonások)
- -vibráló tónusok, oldott, laza ecsetvonások
- -szubjektív látásmód, a változó, véletlenszerű elemek beépítése a kompozícióba
- -hiányzik a kontúr- és a vonalperspektíva; a kép igazi tárgya a fény maga
- -a szobrászatban bravúros fény-árnyék hatások, festői felületkezelés
- -a képek fő témája a természet (képsorozat készítése ugyan arról a témáról különböző napszakokban)

- **Édouard Manet**
- A [realizmus](#) és az [impreszionizmus](#) határát jelentő korszak egyik legnagyobb alakja. Könnyedén „váltott”, realizmusból impresszionizmusba, impresszionizmusból realizmusba. A *Reggeli a szabadban* és *Olympia* című festményei fontos hivatkozási pontok lettek a fiatalabb művészek számára, akik végül megteremtették az impresszionizmust.
- [1863](#)-ban állította ki a *Reggeli a szabadban* című képét. A kép nagy botrányt kavart, (később a fiatal festők számára mintakép lett).
- *Utolsó nagy képe* A Folies-Bergère bárja elnyerte a közönség tetszését a párizsi Salonban, a [Francia Becsületrenddel](#) tüntették ki érte.^[4]

Olympia

Reggeli a szabadban

Csónakázás.

- **Edgar Degas: Témái az ember életének mozzanataihoz kötődtek, zsánerképeinek motívumait a szegények életéből (Vasaló asszonyok, Abszint), a párizsi bohémvilágból és a színház életéből (Balett óra, Táncosnők az öltözőben) merítette. Képsorozatot kezdett a balett táncosok életéről (Táncosnő a színpadon, A táncteremben) nem színpadias beállítás, pillanatképszerű képek, fényképezés hatása. Szívesebben rajzolt emlékezetből, mondván az jelenik meg a képzeletben és emlékezetben, ami figyelmet keltett, vagyis ami valóban lényeges.**

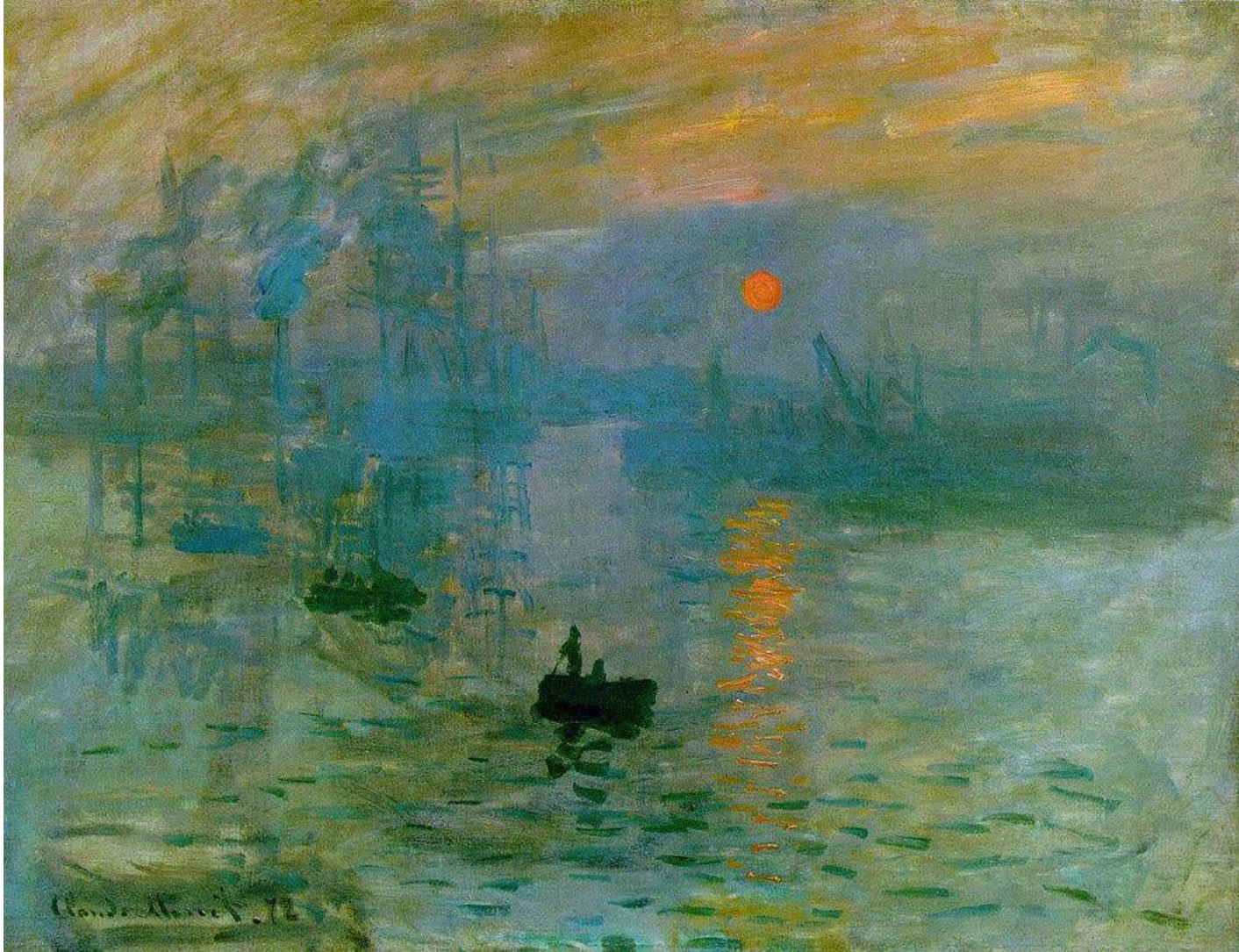

A tánc otthona

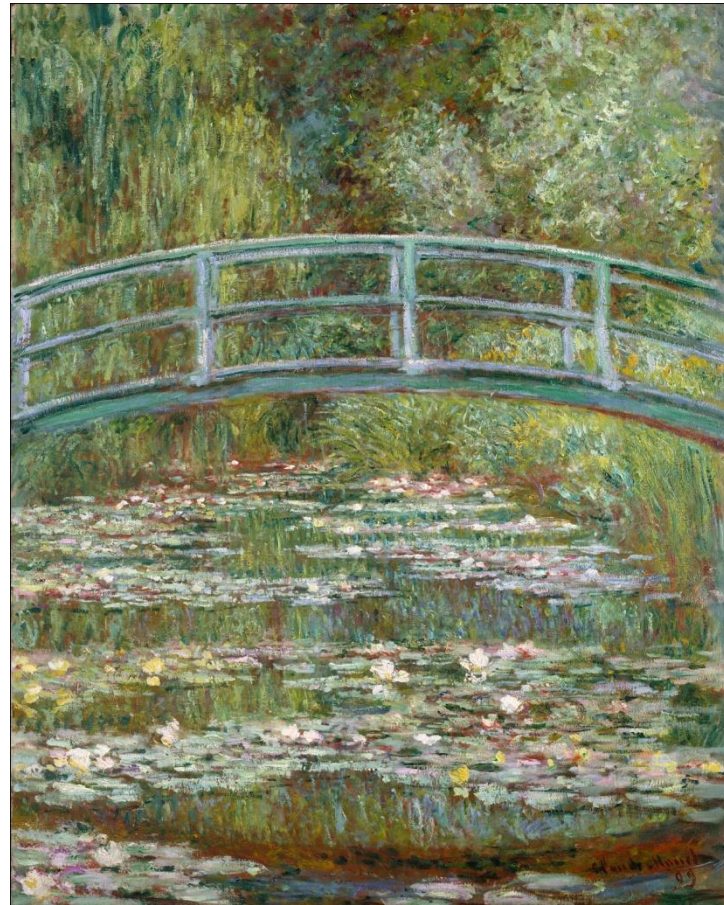
Négy balerina

- **Claude Monet: 1872-ben festette a Impresszió, a felkelő nap című képet, egy Le Havre-i tájat ábrázolva. Az első impresszionista kiállításon 1874-ben helyet kapott a kép. A címről Louis Leroy kritikus új szakszót alkotott: „impresszionizmus”, amellyel lekicsinylő szándékozott lenni, ám az elnevezést az impresszionisták elfogadták a maguk számára. (Fontos művei:Nő napernyővel, Híd a vízililiomok tava felett)**

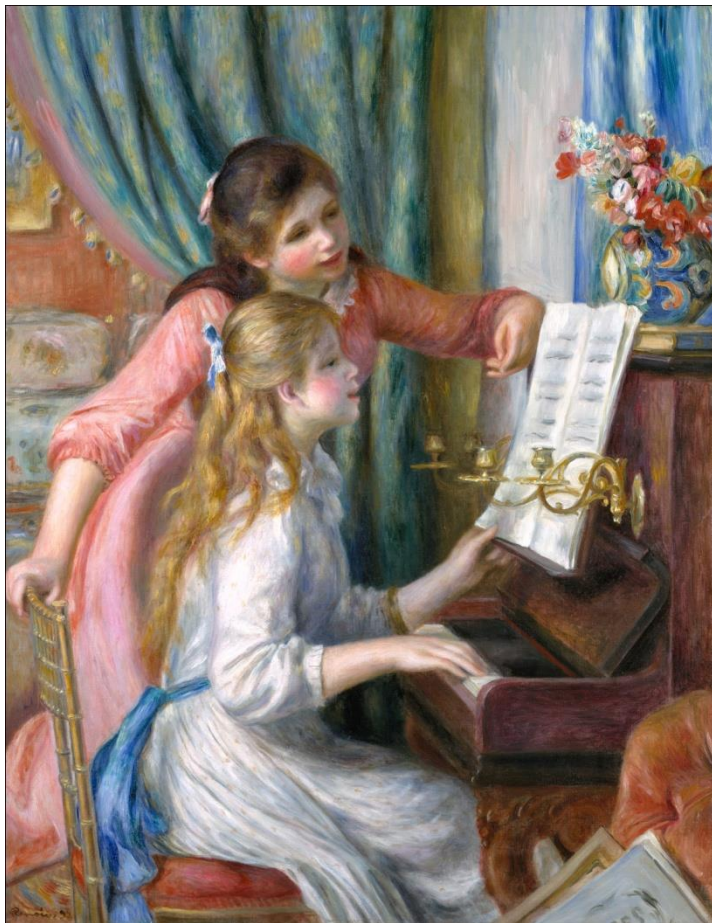
Nő napernyővel

Híd a liliomok tava felett

- **Pierre Auguste Renoir: Renoir szívesen ábrázolt társadalmi eseményeket, az életöröm megnyilvánulásait képein. Az egyik leghíresebb ilyen képe a Bál a Moulin de la Galette-ben. Monet-től és a többi impresszionistától eltérően Renoir továbbra is törekedett szerepeltetni képeit a hivatalos Salon kiállításán, de emellett 1874-től nagy lelkesedéssel részt vett az impresszionisták első, majd a későbbi, 1876-os és 1877-es kiállításain is.**

- Két lány a zongoránál

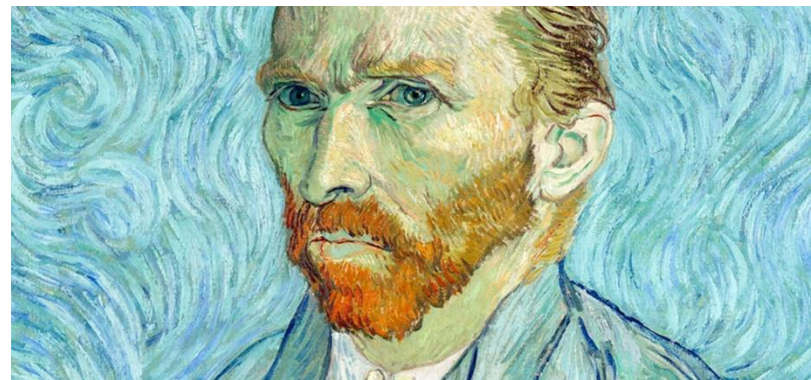

Jeanne Samary színésznő portréja

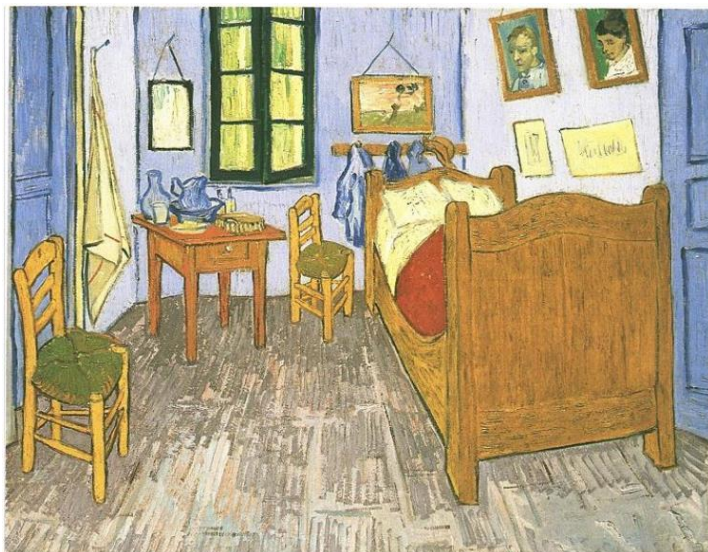
14. tétel

- **A posztimpreszionizmus művészete. Mutassa be az impresszionizmust követő posztimpreszionista irányzat négy legjelentősebb mesterének (Seurat, Cézanne, van Gogh és Gauguin) életművét!**
- **A posztimpreszionizmus nevét egy kiállításon kapta Londonban, sürgősen nevet kellett adni a kiállításnak és egy kritikus, aki akkor látta először a képeket, ezt a nevet adta nekik. A képeket Gauguin, Van Gogh, Cézanne és Seurat festették.**
- Szellemi háttér, jellemzői: A posztimpreszionisták tovább akartak lépni; nem érték be azzal, hogy kizárólag a szárnyaló fényhatásokra figyeljenek, hanem nagyobb intellektuális igénnyel szerették volna bemutatni a formák maradandóságát is, de úgy, hogy közben megőrzik a szemlélő szabadságát. Alapelvük a színfelbontás a szín és a fény viszonya volt. A színek optikai keveredésével számolva nem a palettán állítják elő a kevert színeket, hanem a vászonra a színek apró pöttyeit festik egymás mellé, ezek pedig szem renehártyáján állnak össze egységes folttá. Ugyanígy figyelembe vették a Chevreul-féle szimultán kontraszt törvényét is, mely szerint a kiegészítő (komplementer) színpárok, a vörös és a zöld, a kék és a narancs, a sárga és a lila, egymás mellé kerülve felerősítik egymás intenzitását (világító értékét).
- A posztimpreszionisták nem alkottak közös hitvallást arról, hogy mindez miképpen is valósítható meg, és bár gyakran rendeztek közös kiállításokat, jórészt magányosan alkottak. A posztimpreszionizmus fedezi fel igazán az Európán kívüli festészet értékeit.

- **Vincent van Gogh holland festő kezdetben a parasztok és bányászok életét festette meg, sötét, barnászöld árnyalatokkal. Párizsban volt egy rövid impresszionista korszaka, majd palettája világosabbra váltott, ő pedig felhagyott a szociális témákkal.. A kék és a sárga variálása révén fejezte ki mondanivalóját. Ez a két intenzív szín az ő képein ugyanazt tölti be mint a bizánci művészetben az arany és kék. Nála a nap, a föld, az ég konkrét szimbólumai. Az hogy így vall a színekről, Van Goghot az expresszionizmus előhírnökévé teszi. Módszere a látvány elemeinek modulálása, majd „realizálása.”**

Önarckép

[Van Gogh szobája Arles-ban](#)

Csillagos éj

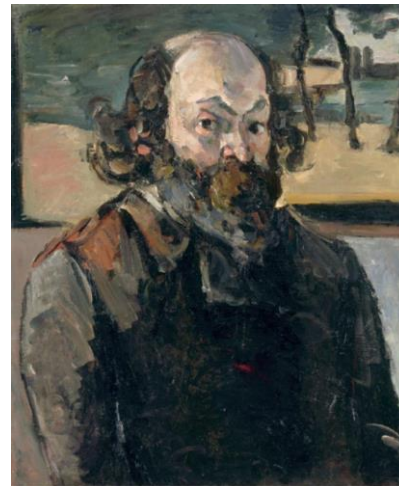
- **Paul Cézanne: Az impresszionistákkal ellentétben, akik a tárgyat és a teret alárendelték a festék és színeknak, Cézanne hosszú kísérletezés után kialakította az egyensúly, a stabilitás és a geometrikus valóság festészetét.**
- Megalkotta a modern esztétika alapjait, amely szerint a műalkotás új valóság, ami a természetben nem létezett addig, amíg a művész meg nem jelenítette.
- Cézanne szerint a forma és a szín függ egymástól. A festő képein a szín arányától függ a formák térfogata és szilárdsága is.
- Azt mondta: Monet csak egy szem. De micsoda szem!

Füvészek

Asztal, szalvéta és gyümölcs

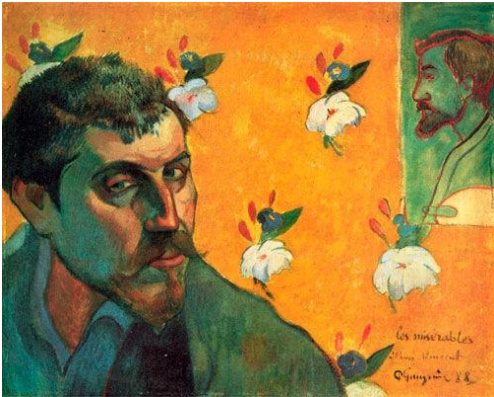
Önarckép

A fekete kastély

- Cézanne szerint minden látványnak van egy archimedesi pontja. Ami megragadja a szemünket, ami köré a képet építjük. A fenti képen ez a pont a piros alma. A másik uralkodó hatás, a látványt elárasztó zöld reflexszínek.
- A látványon a zöld és piros színek gazdag variációi figyelhetők meg. Cézanne, ahelyett hogy pontosan rögzítené a látványt, a színek között választ olyan fokozatokat, amelyekkel átlépésről lépésre juthat el a pirostól, a barnán át a zöldig.
- Modulálásnak nevezi ezt a játékot. A zöld-barna-vörös különböző fokozatait viszi fel a képre.
- Ebből a két elemből fogja felépíteni a képet. Ő azt mondja: Realizálom a képet. A látványból indul ki, de aztán már attól függetlenül komponál.
- A moduláció útja. / A pirostól a zöldig /
- A barnán át
- A sárgán át
- A feketén át
- Az elsődleges színek nem csak egymás felé közelednek. A drapérián a zöldeskék reflexek fokozatosan kékbe mennek át. A poháron tisztán jelenik meg a kék szín.
- A fő hangsúly azonban a vörös - zöld közti árnyalatokon van.
- A formák is két ellentétes karakter köré szerveződnek. Az alma gömbje, illetve az asztal téglalapja a két szélsőérték.
- Ezek közé átvezető formák épülnek. A kompozíció középpontját alkotó piros alma gömb alakú, a többi fokozatosan torzul.
- Cézanne képalkotó módszere tehát a következő:
- Megfigyeli a látványt, megkeresi a legjellemzőbb színösszefüggéseket.
- Modulálja a színeket, skálázza velük.
- Ugyanezt megteszi a formákkal is.
- Végül a feltárt színekből, formákból felépíti a képet.

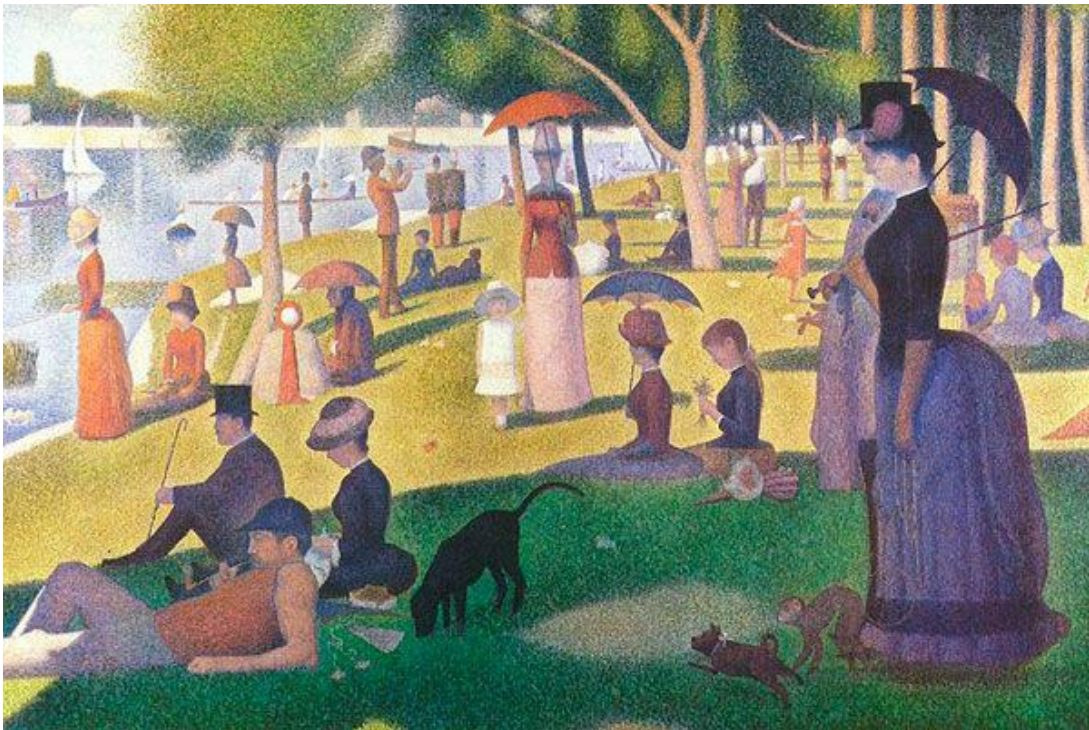

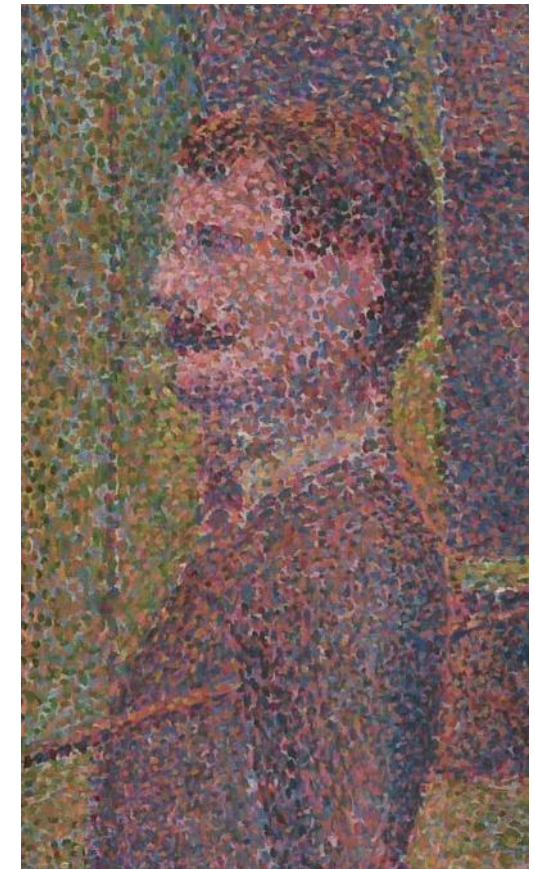
Eugène Henri Paul Gauguin ([Párizs, 1848. június 7.](#) – [Hiva Oa, Marquises-szigetek, Atuona, 1903. május 8.](#)) Kalandos élete során volt tengerész, jómódú üzletember és nyomorgó festő, élt [Peruban](#), [Párizsban](#) és [Tahitin](#). **Azt vetette az impresszionisták szemére, hogy képeikből hiányzik a gondolat és a képzelőerő.** Arra jutott, hogy a szín és a vonal önálló kifejezőeszköz. Az általa teremtett festésmódot elnevezte szintetizmusnak. Fő kifejezőeszköze a szín, ebben találja meg a titokzatos és rejtélyes belső erőt, amely alkotásra készteti. Képein nem a szín írja le a tárgyat, mert nincs se tónusa, se fénye, sem árnyéka. Az egymás mellé nagy felületben felrakott tiszta színek különféle viszonyokat és harmóniákat hoznak létre.

- **Georges Seurat: Festményeit mozaikszerűen, apró, szabályos, töretlen, keveretlen színfoltokból rakja össze, amely majd a néző szemében, egész pontosan a néző agyában fog összeállni kompozícióvá. Ez a festési technika neoimpresszionizmus, divizionizmus, pointillizmus néven vonult be a művészettörténetbe.**
- Seurat módszerének hátránya az volt, hogy a kép elveszti érthetőségét, mivel kerüli a kontúrokat, s a formákat sokszínű foltokká tördeli. A hátrányokat Seurat azzal ellensúlyozta, hogy a formákat még Paul Cézanne-nál is radikálisabban egyszerűsítette. Rengeteget kísérletezett, számos vázlatot, tanulmányt készített ugyanarról a témáról.

Seurat :Vasárnap délután La Grande Jatte szigetén

Részlet a cirkusz képből

15. tétel

- **A magyarországi festészet a XIX. század második felében és a századfordulón. Mutassa be az európai művészeti törekvések (például impresszionizmus, posztimpresszionizmus) hatását, megjelenését (vagy az azzal párhuzamos jelenségeket) a korszak magyarországi mestereinek munkásságában! Feleletében térjen ki a Nagybányai iskolához kötődő művészek életművére! Ne feledkezzen meg Szinyei Merse Pál, Paál László, Mednyánszky László művészetéről sem!**
- **Mo. Festészete XIX. sz.: A történelmi festészet műfaj keletkezése összefügg a korszak politikai, társadalmi mozgalmával. Társadalmi jelentőséget azokban az országokban kap, ahol a nemzeti függetlenség útjába idegen hatalom jelenléte gördít akadályt. Magyarországon a XIX. század második felében éli, a szabadságharc leverését követő évtizedekben válik a nemzeti ellenállás egyik fontos és hatásos segítőjévé. Nem titkolt szándéka, hogy a közvéleményt érzelmi eszközökkel befolyásolja és ezáltal igen fontos szerepe van a nemzeti tudat kialakításában.**
- **Témaválasztás: Nemzeti múlt felidézése, akár eseményről, akár kiemelkedő személyiségről van szó. Mindig szimbolikus értelmű. A mű születésének időpontjában érvényes jelen számára közvetít időszerű mondanivalót.**

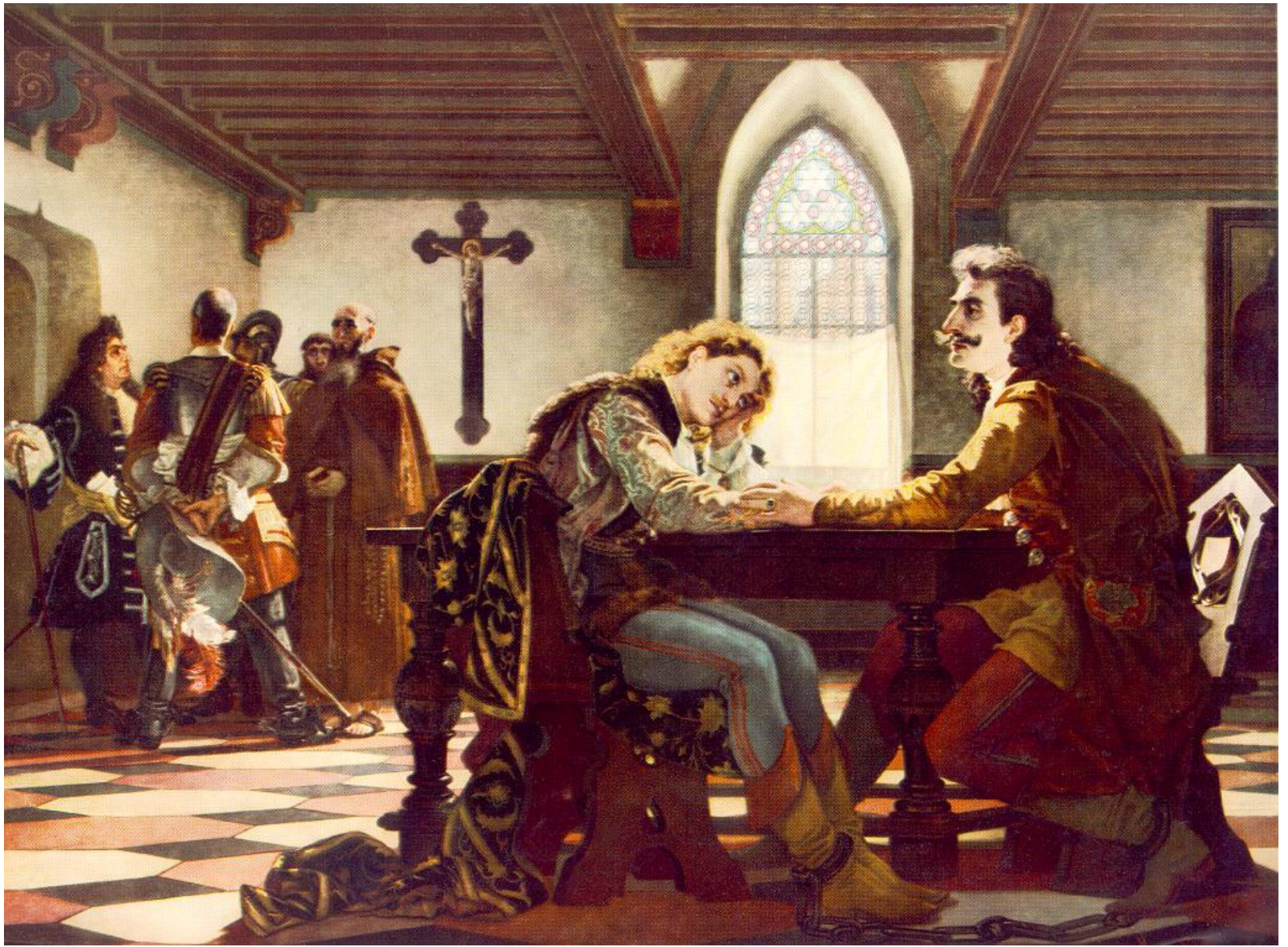
- **Madarász Viktor:** A magyar történelmi festészet legkimagaslóbb egyénisége. Az École des Beaux-Arts-ban tanult, első itt készült képei (Zrínyi Péter a fogságban, Zrínyi Miklós) a nemzeti ellenállás szellemét hirdetik. Az 1859-ben festett Hunyadi László siratása című képpel először a Pesti Műegylet kiállításán aratott sikert, majd 1861-ben a párizsi Salon éves seregszemlájén megkapta a francia állami nagy aranyérmét.
- Képein a nemzeti téma izzó, drámai feszültséggel, magas érzelmi hatásfokkal párosul. Kompozíciós megoldásaiban és festményeinek intenzív színvilágában a francia romantika hatása érezhető. (Pl.:)

Hunyadi László siratása

A művész felesége

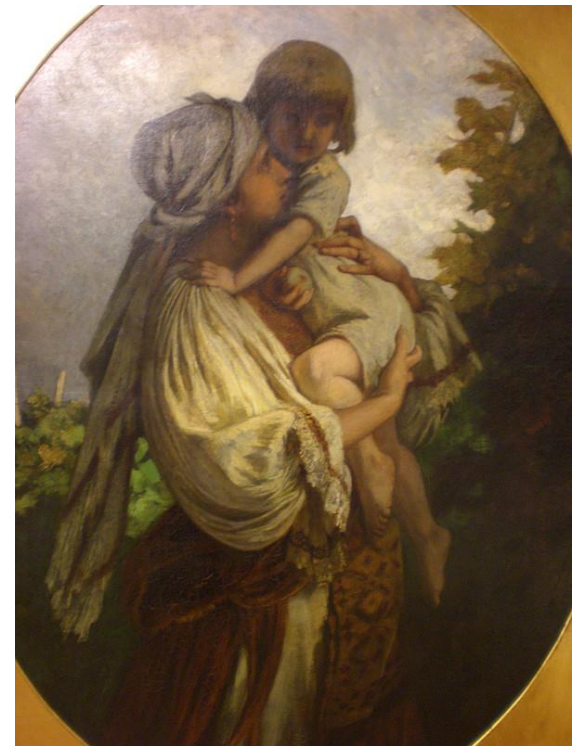

- Zrínyi és Frangepán a siralomházban

- **Székely Bertalan: Madarász Viktor mellett a magyar történelmi festészet másik kimagasló egyénisége, aki a romantika melegebb tónusú, líraibb hangvétellű irányzatát képviseli. A nemzeti függetlenségi eszme legmakacsabb híve, számára a történelmi téma a nemzeti művészet megteremtésének lehetőségét jelentette.** Eredetileg mérnöknek készült [Bécsben](#), de [1851](#)-ben átiratkozott az akadémiaára, majd Waldmüller szabadiskolájába járt. Ezután [Münchenben](#) képezte magát. [1855](#)-ben visszatért [Erdélybe](#), ahol éveken át cégtáblafestéssel, rajzóraadással tartotta fenn magát. [1866](#)-tól ismét Magyarországon dolgozott. E korszak [freskófeladatai](#) mellett főként portrékat, női figurákat festett. [1871](#)-től a Mintarajziskola tanára, [1902](#)-től pedig igazgatója volt, majd [1905](#)-ben a II. mesteriskola igazgatójává nevezték ki.

II. Lajos holttestének megtalálása

Boldog anya

- A **nagybányai festőiskola** a modern magyar festészetet elindító mozgalom, mely az **1896**-ban a **nagybányai** művésztelepen bontakozott ki, majd csak a **második világháború** vetett véget működésének. A művésztelep **1902**-től szabad iskolává alakult, ahol az új magyar festőgeneráció majd minden jelentős alakja megfordult. Az iskola fő érdeme, hogy a **naturalizmus** és a **plein air** festészet eredményeit meghonosította. A korai időszakban a nagybányai stílus egyik legmeghatározóbb egyénisége **Ferenczy Károly** volt. Alapítói: **Hollósy Simon**, **Réti István**, Ferenczy Károly, **Thorma János**, **Iványi-Grünwald Béla**.
- A nagybányai iskola a **20. század** első felében mindvégig nagy hatással volt a hazai festőművészekre, hatása érvényesült a **MIÉNK**, a **Nyolcak**, a **Szinyei Merse Pál Társaság**, a **KUT**, az **alföldi festők**, de még a **szentendrei iskola**, a **miskolci művésztelep** festőinél is, át meg áthatotta a magyar festőművészetet, ez volt az első festőiskola, melynek munkásságát a magyar közönség keblére ölelte s tisztelte.

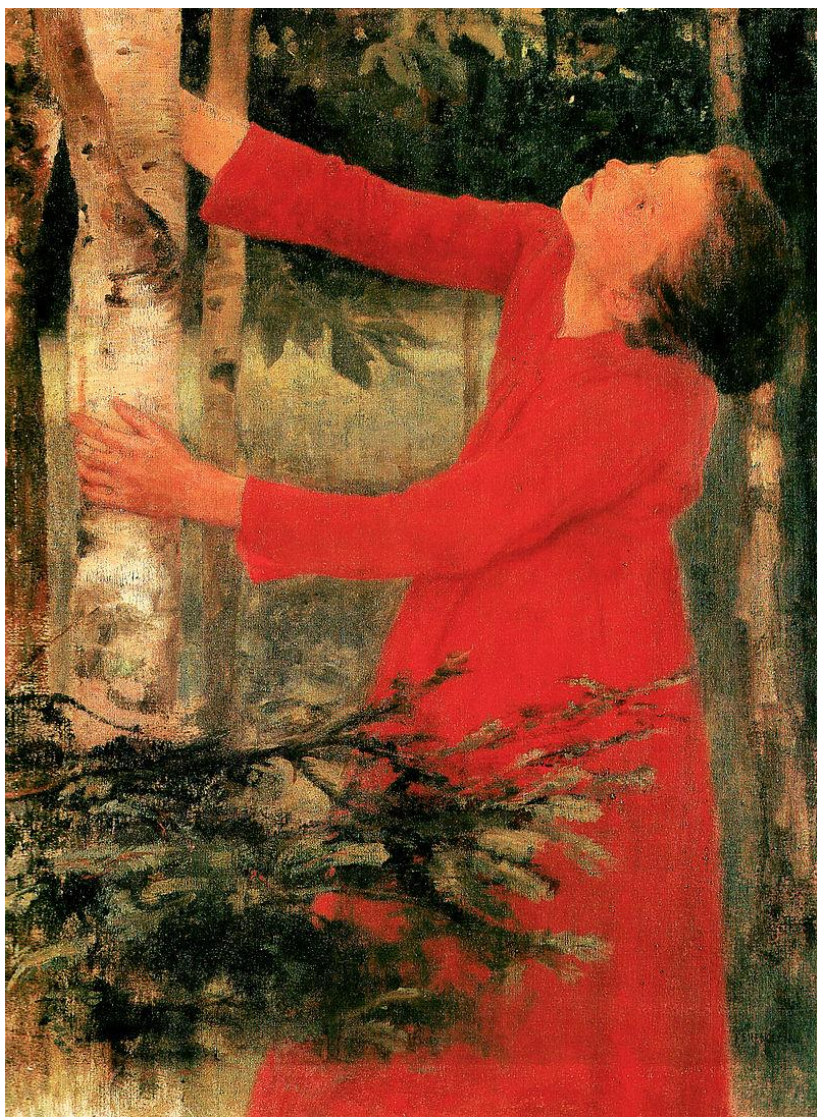

Hollósy Simon: Önarckép

Tengerihántás

Hollósy Simon
Münchenben
tanult.
Iskolateremtő
festő lett, a
müncheni
akadémikus
stílussal szemben
1886-ban
megalapította
müncheni
magániskoláját,
amely hamarosan
híres lett, köréje
csoportosultak az
újat akaró fiatal
festők. Nyaranta a
müncheni iskoláját
is elvitte
Nagybányára.

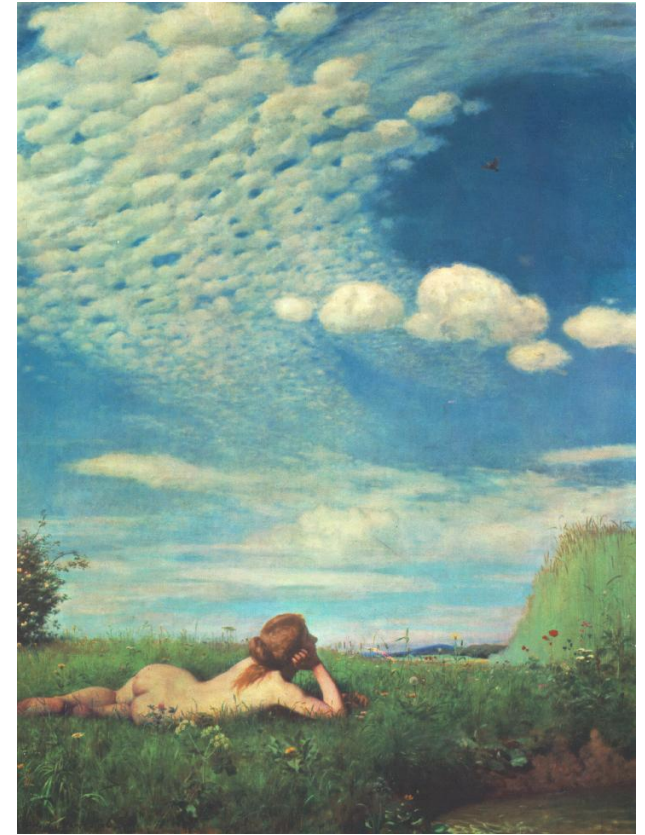

Madárdal

[Ferenczy Károly Magyaróvári Magyar Királyi Gazdasági Akadémián](#) szerzett mezőgazdász oklevelet. [Fialka Olga](#) festőnő iránt érzett szerelme mind fontosabbá vált életében, felhagyott a birtok irányításával, ő is elkezdett csak a festéssel foglalkozni. 1884-ben [Rómába](#) utaztak tanulmányútra, majd [Münchenben](#), Nápolyban és Párizsban tanult képzőművészetet.

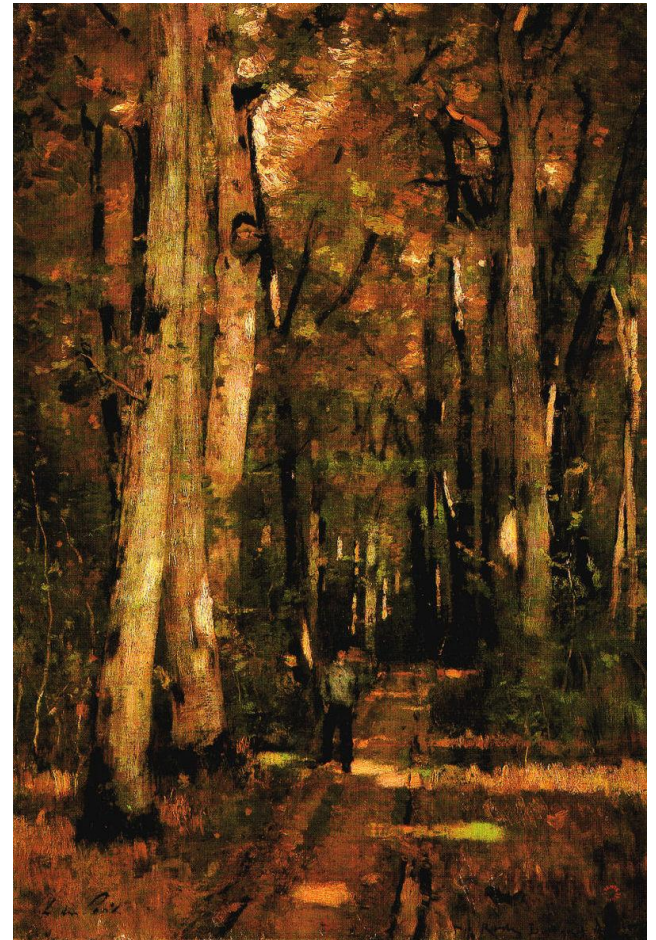
Kődobálók

- Szinyei Merse Pál nemzeti érzelmű nemesi családból származott, amelynek körében nemzedékek óta megszokott volt az irodalom, a zene és a képzőművészet művelése. A család 700 éves múlttal rendelkezik, de vagyona a [19. századra](#) megcsappan, ám nem annyira, hogy a művésznek valaha is megélhetési gondjai lettek volna. A [müncheni](#) Képzőművészeti Akadémián tanult. 1873-ban készítette el egyik legismertebb képét, a *Majálist*. A *pacsirta* című képét a kritikusok nagyon lehúzták; a kép színeit (főleg a zöldeket) brutálisnak titulálták. Csalódásait nehezen élte meg, házassága is felbomlott. Festés helyett politizálással és a birtok vezetésével foglalkozott. 1896-ban megválasztották a héthársi kerület országgyűlési képviselőjének. 1910 februárjában a berlini Sezession magyar kiállításán 20 műve aratott nagy sikert, majd áprilisban a müncheni Galerie Heinemannban 31 képből álló önálló kiállítását mutatta be. Májusban pedig a Berlini Nemzetközi Kiállításon aranyérmert kapott. Budapesten a Téli Tárlatban a *Parkban* című képét aranyéremmel tüntették ki és egy magángyűjtő 20 000 koronáért vásárolta meg. 1911-ben a Római Nemzetközi művészeti Világkiállításon 19 műve különteremben szerepelt és itt nagydíjat kapott.

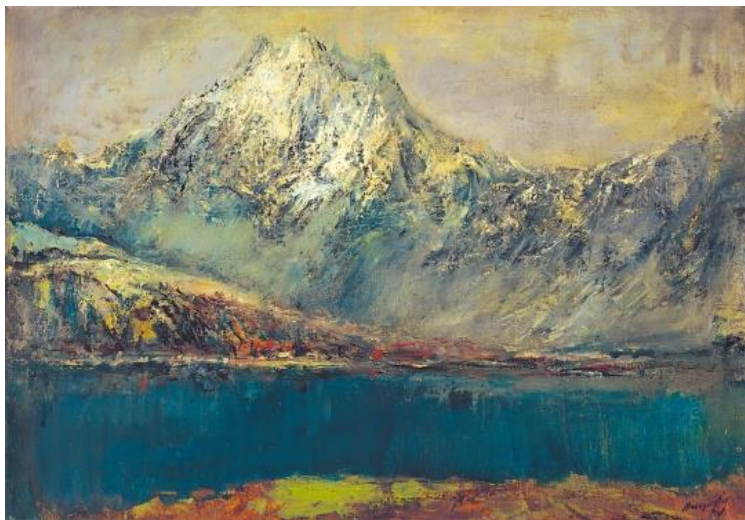
Békék, mocsarak a Fontainebleau-i erdőben

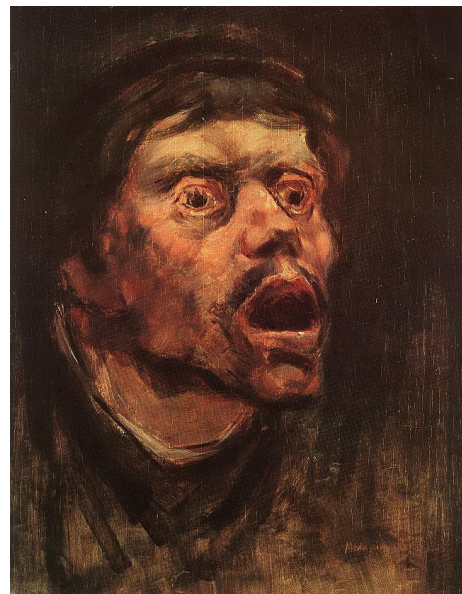
Út a Fontainebleau-i erdőben

- **Paál László** a Bécsi Képzőművészeti Akadémián, majd [Münchenben](#) tanult. 1870 végén Munkácsy unszolásának engedve, [Düsseldorfba](#) költözött, ahol közösen bérelt lakásban éltek a következő egy évben. *Erdei út* című képével az [1873](#)-as bécsi világkiállításon érmet nyert. 1872 őszén [Párizsban](#) telepedett le, de az év melegebbik felét a főváros melletti [Barbizonban](#), a [fontainebleau](#)-i erdőben töltötte. festőtársai elismerték, néhány képét Párizsban is kiállították, a nagyközönség elismerése és az anyagi megbecsülés még váratott magára. Egészsége megroppant, [1879](#)-ben halt meg, életének harmincharmadik évében.

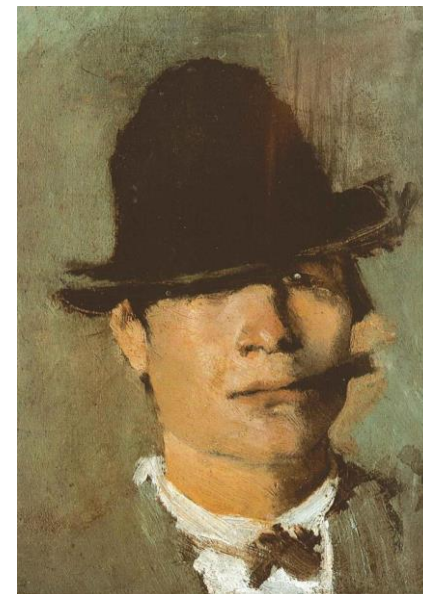
- **Mednyánszky László**
- Az ősrégi magyar nemesi származású báró aranyosmedgyesi [Mednyánszky család](#) sarja volt. [Münchenben](#), majd [1873–1877](#) között [Párizsban](#) tanult. [Barbizonban Paál László](#) társaságában festett. [1880](#)-tól Bécsben és Beckón élt, felváltva. [1888](#)-ban [Budapesten](#) aranyérmet kapott. [1888–1892](#) között Párizsban élt. Tájfestészete a [barbizoni](#) felfogásból indult, de örökös vándorlása során a természet alapos ismeretéből festői igényessége rendkívüli erejű műveket alkotott. A század vége felé az élet legszélső végein élők felé fordult. Nyaranta [Nagyőrön](#) dolgozott, de a [Tátrától](#) az [Adriáig](#) bejárt minden vidéket, ha arra felé vitt útja, szívesen elidőzött a [szolnoki művésztelepen](#) és a [Nagyalföld](#) más tájain is alkotott, ezért az [alföldi festőkhöz](#) is kapcsolják művészetét.
- Képein túladva, pénzét a rászorulóknak szétosztva, a létminimum határán élt. A naplóját franciául és magyarul író báró, mély műveltségű művész, egész életét megkeserítő izületi fájdalmai dacára, szüntelen gyalogos vándorutakon járt. Járványos betegeket ápolta, az [1879-es szegedi nagy árvíznél](#) segített, a csavargóknak próbált megélhetést szerezni.
- Képein rendkívüli lelki mélységben ábrázolja a magányt, a kiszolgáltatottságot. Kritikusaikat is megdöbbentette a borzongató realitás, ahogy a születéstől már végleg nyomorra ítélt embereket bemutatja. Csavargóképei egyre tömörebbek. Az [első világháború](#)ban harctéri rajzolóként bejárta [Galíciát](#), [Szerbiát](#) és [Dél-Tirolt](#) mint a háborúról tudósító művészcsoporthoz (*Kunstgruppe*) tagja. A társtalan, magányos, [homoszexuális^{\[7\]}](#) művész a kor alapkérdéseire adott műveivel drámai választ. A harctéren megsebesült, nagy betegen, magányosan hunyt el [bécsi](#) műtermében.

Tátrai táj

Csavargó

Csavargó szivarral